

ΑΝΑΓΚΗ ΡΙΖΙΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΟΥ ΚΕΚΤΗΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

Τι μέτωπο χρειάζεται σήμερα;

■ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΤΕΛΗΣ*

Όσο δεν νοιώθουν όλοι οι ταγοί και αντιπρόσωποι την καυτή ανάσα του κινήματος στον αυχένα τους, δεδομένων των (διεθνών και εθνικών) θεσμικών και εξωθεσμικών πιέσεων του καθεστώτος, η αρχική αμηχανία από την πρωτοφανή εκτόξευση στη θέση της αξιωματικής αντιπολίτευσης και την προσαρμογή σε αυτόν το «θεσμικό» ρόλο, θα δίνει τη θέση της σε αλληλέγγυες εξετάσεις «πευθινότητας» και «νομιμοφροσύνης» και σε διολιθίσεις προς όλο και πιο ενδοτικές - καθεστωτικές θέσεις. Αυτή είναι μια αδήριτη ιστορική νομοτέλεια που συνάγεται από την τελική υπολογιστική συνισταμένη κάθε τέτοιου πολιτικού μορφώματος σε παρόμοιες συγκυρίες, δεδομένης της δυναμικής ενσωμάτωσης του συστήματος (βλέπε π.χ. την εκφυλιστική έκβαση του Αντιστασιακού Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος Γερμανίας το 1918-1919, παρά τη συμμετοχή σε αυτό της επαναστατικής τάξης - συνιστώσας των Σπαρτακιστών).

Σε αυτή τη συγκυρία και υπό τους δεδομένους όρους, κάθε απόπειρα ανάδειξης, αναβάτισης ενός ή μερικών από τους υφιστάμενους φορείς σε «μοναδικό κατάλληλο και συνεπές υποκείμενο» με όρους αυταρκείας, είναι καταδικασμένη σε αποτυχία. Το αυτό ισχύει και για εγχειρήματα εσπευσμένης ίδρυσης (επανίδρυσης) κάποιου κομματικού φορέα ή (κομμουνιστικού, αντικαπιταλιστικού κ.ο.κ.) πόλου, η έκβαση του οποίου σε «μία από τα ίδια» (τηρουμένων αμετάβλητων των λοιπών κοινωνικών - ταξικών, θεωρητικών, πρακτικών και οργανωτικών όρων) είναι νομοτέλως προδιαγεγραμμένη. Είναι εξαιρετικά ηττοπαθείς, διαλυτικές και επικίνδυνες οι τάσεις αποσυμπύκνωσης, εσωστρεφούς περιχαράκωσης και αλληλοεξόντωσης των δυνάμεων που σε ποικίλους βαθμούς και με διάφορους τρόπους αντιλαμβάνονται την κρισιμότητα της κατάστασης, τάσεις που δείχνουν να ενισχύονται μετά τη δραματική ελγολογική συρρίκνωση των αριστερά του ΣΥΡΙΖΑ κειμένων δυνάμεων.

Εκ των πραγμάτων αναδεικνύεται λοιπόν η ανάγκη ριζικής αναβάθμισης του κεκτημένου της επαναστατικής θεωρίας, με αντικειμενική περιγραφή, εξήγηση της εποχής και της συγκυρίας και επιστημονική πρόβλεψη πραγματικών διεξόδων και προοπτικών στη βάση των αντιτάσεων και των κοινωνικών - ταξικών δυνάμεων που αναδεικνύει όλο και πιο ανάγλυφα η κρίση, καθιστώντας όλο και πιο συγκεκριμένη και ελκυστική τη στρατηγική επαναστατική προοπτική εννοποίησης της ανθρωπότητας, τον κομμουνισμό.

Στη βάση αυτή θα συγκροτείται και θα αναπτύσσεται ένας μετωπικός φορέας, ο οποίος σε πρώτη φάση θα είναι νομοτέλως μεταβατικός, λόγω ακριβώς του μεταβατικού χαρακτήρα του υποκειμένου και της συγκυρίας (για το υποκείμενο των πρώιμων και των ύστερων σοσιαλιστικών επαναστάσεων, βλ. Διδάγματα της ιστορίας, Οκτωβριανή επανάσταση: οι αντιτάσεις του πρώιμου σοσιαλισμού και οι προοπτικές της αν-

θρωπότητας. http://www.ilhs.tuc.gr/gr/digmata_istorias.htm).

Δεν έχει και τόση σημασία το πώς θα το αποκαλούμε (Κοινωνικό, Ενταίο, Παλλαϊκό, Μέτωπο αλληλεγγύης, ρήξης, ανατροπής, αντιπίθεσης για κοινωνική και πολιτική δημοκρατία και λαϊκή κυριαρχία, αντιμπαρταλίστικο - αντιμονοπωλιακό, δημοκρατικό, ανταποδοτικό, ανταρσιστατικό κ.ο.κ.), όσο η τέχνη και βελτιστη συγκρότησή του, το πώς θα σφρηλατεί αποτελεσματικά την ενότητα δράσης των εργαζομένων στη βάση,

με αυτοδύναμη «προφήτες», «σωτήρες», ανλικούς και αλυκολάκες, με χειραγωγήσεις μέσω ΜΜΕ, ψέμα, απάτες και «κινήσεις κορυφών».

Στον αντίποδα των παραπάνω, δεν μας χρειάζεται ούτε και ένα ακραφώνος «αριστερό» μέτωπο, μέτωπο «της Αριστεράς», της «πανάριστερας» κ.ο.κ., ένα μέτωπο που θα διαλαλεί εκ προοιμίου την «αριστεροσύνη» και την «επαναστατικότητα» του. Το πρόσημο και η κοινωνική σημασία του μετώπου θα τίθενται από τα προτάγματα και τα κοινωνικά - ταξι-

δεν υιοθετούν ποζα αφ' υψηλού αυθεντίας και διδαχής έναντι του λαού στον κοινωνικό πόλεμο, βλέποντας μόνο την αναντιστοχία του λαού με την αντίκλητη σοφία τους, καλώντας το λαό δασκαλίσιμα να «διορθωθεί», αλλά εκφράζουν τη δυναμική του προοδευτικού πόλου στον παροξυσμό των κοινωνικών αντιτάσεων. Δεν φαντασιώνονται τον κομμουνισμό ως προδιαγεγραμμένο σχέδιο προς εγκαθίδρυση με κοινωνικές δυνάμεις εκτελεστικές της δικής τους «εσαιέ σωστής γραμμής». Δυστυχώς,

εκείνο το σώμα των πρώιμων επαναστάσεων που έγινε πτώμα (καμίζι του μα ολόκληρη εποχή του κινήματος) κ.ο.κ., αφήνοντας το άταφο να μολύνει την ορθολογική επαναστατική θεωρία και πράξη, να ακυρώνει κάθε προοπτική.

Κρισιμακές, προεξεγερωμένες και προεπαναστατικές καταστάσεις δεν εμφανίζονται συχνά ούτε και στους «ασθενείς κρίκους» του συστήματος. Κατά τα φαινόμενα, αυτό δεν γίνεται αρκετά αντιληπτό με όρους ιστορικής ευθύνης. Κάποιοι είναι έτοιμοι να χαρίσουν και αυτή την ευκαιρία του κινήματος στον ταξικό αντίπαλο ομαχητή ή με άγνοιας και άκαυρες σκιαμαχίες κατά τα ειωθότα, βάσει της πεπατημένης που ήξεραν και προτιμούν. Η ιστορική εμπειρία καταδεικνύει ότι σε παρόμοιες καταστάσεις, όταν οι λαϊκές μάζες βγαίνουν στο προσκήνιο, εάν δεν υπάρχει πραγματική και όχι απόκλητη προτοπορία, εάν δεν υπάρχουν αντίστοιχοι των περιστάσεων ιδεολογικοπολιτικοί και οργανωτικοί φορείς, ικανοί να βοηθήσουν το λαό να απαλλαγεί από την τρομοκρατία του καθεστώτος, από τα τεχνητά διλήμματα και τις απάτες, ικανοί να αδράξουν επιθετικά την πρωτοβουλία των κινήσεων, όταν ο αντίπαλος παραπαίει και αυτοεξεντελείται σε κάθε «μονόδρομο» χειρισμό του (ζαίγοντας και τις εφεδρείες του), φορείς ικανοί να συμβάλουν στη διαπαιδαγώγηση και ωρίμανση του κοινωνικού υποκειμένου, ξεσκεπάζοντας τα πεισοδομικά και τοξικά ταξικά διακυβεύματα πίσω από καθεστωτικές και μικροαστικές απάτες περί δήθεν κοινών «εθνικών» και «ευρωπαϊκών» συμφερόντων, το λαϊκό κίνημα οδηγείται σε ήττα, σε σπέρση και τελικά σε κατάρρευση του «κόμματος της τάξης» του χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου, των πιο άθλιων αντιδραστικών - πυροδωκτικών δυνάμεων βοναπαρτικού - φασιστικού τύπου, με όχημα την ξεχαρβαλωμένη μάζα, που ρίχνεται μια εδώ, μια εκεί» (Μαρξ) μέσα από αλληλέγγυες απογοητεύσεις, ταπεινώσεις και ματαώσεις, με γενικευμένο εκφρασισμό του συστήματος. Τότε η ηθικοπολιτική ιστορική ευθύνη (προσοπική και συλλογική) όσον θα μπορούσαν αλλά δεν επέτρεψαν αυτόν τον ρόλο με διάφορα προσχήματα, θα είναι εγγυητική, πέρα και εξω από υποκειμενικές προθέσεις και ενδοβείς λόθους.

Η θα αφήσουμε «τους πεθαμένους να θάψουν τους νεκρούς τους», με το βλέμμα στραμμένο κατ' αρχάς μετωπικά στην επαναστατική προοπτική του μέλλοντος ή θα αφήσουμε τις κατακερματισμένες, «πιστές» σε «όλες τις προλήψεις σχετικά με το παρελθόν» μονοδιές να γίνουν το κίνημα άσμα και αυτής της μοναδικής ιστορικής ανάστασης, να ακυρώνουν κάθε προοπτική, κάθε πρακτικό επαναστατικό βήμα με λόγια περί «επαναστατικής καθαρότητας», καταδικάζοντας σε θάνατο το κίνημα που γεννιέται πριν και ανδρωθεί.

*Ο Δ. Πατέλης είναι μέλος της Διεθνούς Ερευνητικής ομάδας «Η Λογική της Ιστορίας» και του Ομίλου Επαναστατικής Θεωρίας.

την κοινωνικοπολιτική σημασία του λαού (πολιτών, συλλογικοτήτων, λαϊκών συνελεύσεων, πρωτοβουλιών αλληλεγγύης και αγώνα, συνδικαλιστικών και πολιτικών φορέων) για αγώνα σε όλα τα επίπεδα εναντίον του Μαύρου Μετώπου. Με άμεσους στόχους ωστηρίας του λαού που θα κτυπούν αποφασιστικά, αταλάντα και αντικομφορμιστικά στον ασθενή κρόκο της τρέχουσας συγκυρίας (με πυρήνια την όλο και πιο σφαιρική και ευρείας αποδοχής δόση μεταβατικών μέτρων - άμεσων προταγμάτων, με αμχητή την άρνηση δανειακών συμβάσεων - μνημονίων, έξοδο από ευρώ - ΕΕ, εθνικοποίησης κ.ο.κ.) χωρίς άλλα προσαποτόμενα και διχαστικούς όρους, ώστε να αναβαθμίζει την εμπιστοσύνη στη δύναμη του λαϊκού αγώνα και να κλιμακώνει τη ριζοσπαστικοποίηση. Ή θα το συγχροήσουμε άμεσα και αποφασιστικά ή θα μας σφραγίσει η αντιδραστική φασιστικού τύπου για δεκαετίες.

Όλο και πιο ρωμιάλα γίνεται η συνειδητοποίηση της ζωτικής και επιτακτικής ανάγκης αυτού του Μετώπου (βλ. <http://politicosdialogos.org/wp/> και <http://politicosdialogos.org/wp/?p=606#more-606>).

Όποιοι επιχειρούν να στήσουν «αποιδεολογικοποιημένα μέτωπα» χωρίς την Αριστερά και εναντίον της Αριστεράς (κάθε Αριστεράς) ή ακόμα χειρότερα, στη βάση του αντικομμουνισμού, οδηγούνται σε φαυδρά και επικίνδυνα προσοποπική αρχηγικά γκρουπούσκουλα με χειραγωγικούς μηχανισμούς παλακοκομματικής κοπής, που ανοίγουν δρόμο για κάθε κηροσκοπισμό και για ακροδεξιούς πυροδωκτικούς (βλ. π.χ. την εκφυλιστική μετάλλαξη του ΕΠΑΜ). Δεν κτίζεται Μέτωπο βάσει προσωπικών ιδιοτελών στρατηγικών, με ιδεολογικά περι «αποιδεολογικοποίησης»,

κά συμφέροντα που θα προωθεί, από την πρακτική του στην κοινωνία, και τη συνέπεια, το περιεχόμενο και τις μορφές του αγώνα, ενός αγώνα που δεν θα αναπαράγει αγκυλώσεις και προκαταλήψεις με το βλέμμα στραμμένο στο παρελθόν, αλλά θα ενοποιεί χειραφετικά το συλλογικό του υποκείμενο, δίνοντας κοινωνική, ταξική, πατριωτική και διεθνιστική προοπτική στον αγώνα του.

Ο βέβαιος δρόμος για την απώθηση και την αποστράτευση ανθρώπων που κάνουν τα πρώτα βήματα της ριζοσπαστικοποίησής τους από τον αγώνα του Μετώπου, είναι ο βομβαρδισμός τους με ποικίλες εκδοχές ακατάλλητων ακόμα και για τους ίδιους τους φορείς τους στερεοτύπων, προταγμάτων, «στρατηγικών διακηρύξεων», παρωμένων εν πολλοίς με τα χρόνια σε αυτοαναφορικές ιδιολέκτους μικροομάδων, με απόηχο άλλων εποχών, που εκλαμβάνονται ως ξύλινη, αδιέξοδη και χρεοκοπημένη γλώσσα (και συχνά είναι τέτοια). Η θεωρία γίνεται υλική δύναμη, μόνο στο βαθμό που: Πρώτον, είναι πραγματική επαναστατική θεωρία, το κεκτημένο της οποίας λειτουργεί (με περιγραφή, εξήγηση, πρόβλεψη) ως οδηγός για επαναστατική δράση και δεύτερον, συνδέεται οργανικά με τη ζωή και τα βιώματα των ανθρώπων. Μόνον όταν η εμπειρία του αγώνα αλλάζει τη ζωή των ανθρώπων και τους πείθει για τη ζωτική σημασία της αληθινής θεωρίας - οδηγού για δράση, μιας θεωρίας που γίνεται κτήμα τους και διέπει στον ένα ή στον άλλο βαθμό τη ζωή και τη δράση τους. Κάθε άλλη «θεωρία» είναι άχρηστο δόγμα - ιδεολόγημα και εμπόδιο, είναι χειραγωγικό καπέλομα με διαλυτικές επιπτώσεις. Ο πραγματικός επαναστάτης

αυτή η τραγελαφική ποζα, για τους κινδύνους της οποίας προειδοποιούσαν οι θεμελιωτές της επαναστατικής θεωρίας, γίνεται κοινός τόπος σε βαθμό ευθέως ανάλογο της θεωρητικής και πρακτικής ανεπάρκειας. Δεν μπορεί πλέον να γίνεται επίκληση των όποιων πραγματικών ή φανταστικών διαφωνιών και διαφορών στις εμφάσεις, για την αποτροπή της συγκρότησης του Μετώπου, τη στιγμή που οι δυνάμεις του Μαύρου Μετώπου ανασηχροτούνται ακάθεκτες για να διασφαλίσουν τα συμφέροντα αυτών που εξοπλίζουν τον κοινωνικό πόλεμο.

Για να θυμηθούμε τον Μαρξ, το σημερινό κίνημα δεν μπορεί να αντλήσει την ποιότητά του από το παρελθόν, αλλά μόνο από το μέλλον, «πρέπει να αφήσει τους πεθαμένους να θάψουν τους νεκρούς τους. Εκεί η φράση ξεπερνάει το περιεχόμενο, εδώ το περιεχόμενο ξεπερνάει τη φράση».

Το δίδαγμα αυτό παραμένει δραματικά επίκαιρο και μη συνειδητοποιούμενο σήμερα. Στην προηγούμενη μεγάλη καμπή του κινήματος, η ανάκτηση θα θάψει τους νεκρούς της πεπατημένης νομιμοφροσύνης και του κοινοβουλευτικού κρετινιασμού σοσιαλδημοκρατία, οδηγήθηκε στην εκπύκτιστη πορεία της Β' Διεθνούς, στη Δημοκρατία της Βαϊμάρης και στην άνοδο του φασισμού, ενώ την παρέλαμψε ως ανόδοκο νικηφόρο κίνημα ο μπολσεβικισμός και του φασισμού και του περικυβερνητισμού. Μετά την ήττα του πρώιμου σοσιαλισμού, οι συνιστώσες της ηττημένης Αριστεράς ερίζον ακόμα μυστακτικά - ανορθολογικά για το εάν η εξόδοος ακολουθία θα έχει τα μεν είτε τα δε χαρακτηριστικά αγιοποιητικού μνημοσύνη ή δαιμονοποιητικού αναθέματος, για το εάν ήταν «υπαρκτό» ή «ανύπαρκτο»